

۱- چند مورد از عبارات زیر می‌توانند بیانگر یک مفهوم کلی باشند؟

- مصادیق بی‌نهایت در عالم خارج دارد.

- اسم خاص یک شیء بیرونی در عالم واقع است.

- تنها یک مصداق در عالم خارج دارد و ممکن است روزی مصادیق دیگری بیابد.

- تنها یک مصداق در عالم خارج دارد و ممکن نیست روزی مصادیق دیگری بیابد.

۲- مفاهیم جزئی و کلی را مشخص کنید.

الف) قدس   ب) پدر من   ج) دبیر منطق   د) این کتاب منطق

۳- مشخص کنید میان هر دو مفهوم کلی زیر چه نسبتی از نسبت های چهارگانه برقرار است؟

الف) مسلمان، ایرانی   ب) میز، درب

ج) مسلمان، شیعه   د) میز، چوبی

۴- دو قضیه صادق در فرض برقراری رابطه تساوی بین «انسان و متفکر» را بنویسید.

۵- پارسیم شکل مشخص کنید بین مفاهیم زیر کدام یک از نسبت های چهارگانه برقرار است؟

الف) گل و گلدان   ب) انار و شیرین

ج) انسان و بشر   د) سرو و درخت

۶- با در نظر گرفتن نسبت های چهارگانه مفاهیم زیر را طبقه بندی کنید.

(اصفهانی-انسان-ایرانی-مشهدی - عراق-خراسانی)

۷- از بین این تصورات «سیمرغ - راین - محسوس - دریای خزر - الکل - یونان» کدام مفاهیم جزئی هستند و نسبت بین «پسر ایرانی و پسر» از نسبت های چهارگانه کدام است؟

۸- چند مورد از عبارت های زیر صحیح است؟

الف) مفهوم کلی قابلیت آن را دارد که بر مصداق های متعددی منطبق شود.

ب) میان دو مفهوم «انسان» و «ناطق» رابطه «تساوی» برقرار است.

پ) مفهوم «شکل» یک مفهوم جزئی است.

۹- بین مفاهیم «ماده و آب»، «جسم و دارای مکان» و «مرغ و تخم مرغ» کدام رابطه‌ها به ترتیب برقرار است؟

۱۰- اگر دو مفهوم ایران و کشور را نسبت به یکدیگر مقایسه کنیم، متوجه می‌شویم ...

۱۱- چند تا از مفاهیم زیر کلی هستند؟

«قمر زمین، پایتخت اتریش، این خیابان، استاد محمدعلی مودب، کل کتاب این قفسه ۲۰ جلدیست، برادر خوب، انسان ۵ حرفی»

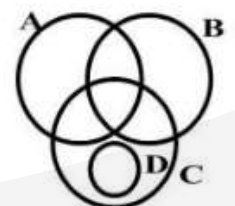
۱۲- با توجه به شکل مقابل به سؤالات زیر در مورد نسبت‌های چهارگانه پاسخ دهید.

الف) نسبت بین C و D چگونه است؟

ب) نسبت بین D و B چگونه است؟

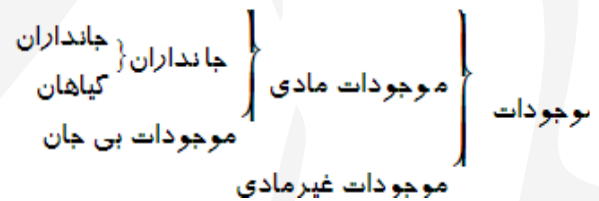
ج) چند نسبت عموم و خصوص من وجه مشاهده می‌کنید.

د) یک مثال برای نسبت بین C و D بنویسید.

۱۳- در جمله «فیلسوف بزرگ اسلامی، ملاصدرا، می‌گوید مردم بر دو دسته‌اند: واقف و سائر» به ترتیب چند مفهوم جزئی و چند مفهوم کلی وجود دارد؟

۱۴- با توجه به دسته بندی زیر به سوالات پاسخ دهید.

الف) رابطه بین جانوران و جانداران در کدام حیطة از روابط نسبت های چهارگانه قرار می‌گیرد؟ شکل آن را رسم کنید.

ب) ویژگی یک دسته بندی درست چیست؟

ج) در این گونه دسته بندی از چه مفاهیمی آغاز می‌کنیم و به چه مفاهیمی می‌رسیم؟

د) رابطه بین اقسام جانوران و گیاهان چگونه است؟ شکل آن را رسم کنید.

۱۵- در حالتی که دو مفهوم دارای مصادیق مشترک بوده اما هریک از آن ها مصادیقی دارد که در دیگری موجود نیست، کدام یک از نسبت های ۴ گانه حاکم است؟ با ذکر مثال

۱۶- نسبت بین مفاهیم زیر را از نسبت های چهارگانه مشخص نمائید.

(۱) مثلث - شکل سه ضلعی

(۲) مرغ - تخم مرغ

(۳) مسلمان - ایرانی

(۴) موجود - مادی

۱۷- اگر نسبت بین دو مفهوم (مانند انسان و ناطق) تساوی باشد، نسبت بین نقیض این دو چه خواهد بود؟

۱۸- اگر A از B بزرگتر باشد و نسبت بین C و B تساوی باشد و نسبت بین A و D تباین باشد:
(۱) شکل آن را ترسیم نمایید.

(۲) در این حالت نسبت بین D و B چگونه است؟

(۳) نسبت C و A را مشخص کنید.

۱۹- در مقابل کلمه «سه گوشه ای» دو کلمه دیگری قرار دهید که یکبار بتوان نسبت تساوی بین آن‌ها برقرار کرد و دیگر بار نسبت عموم و خصوص مطلق.

۲۰- برای هر یک از موارد زیر یک نمونه بیاورید.

الف) یک مفهوم کلی ذکر کنید که در خارج مصداق ندارد و به وجود آمدن فردی برای آن محال است.

ب) یک مفهوم کلی ذکر کنید که در خارج یک فرد است و به وجود آمدن فردی دیگر برایش ممکن است.

به جز عبارت دوم که حتماً جزئی است، سایر عبارات می‌توانند بیانگر یک مفهوم کلی باشند. آنچه معیار کلی بودن یک مفهوم است این است که بتوانیم در ذهن برای آن مصادیق متعدد فرض کنیم و در نظر بیاوریم، نه اینکه آن مفهوم در خارج واقعاً چند مصداق دارد. بنابراین می‌توانیم مفاهیم کلی را به دسته‌های زیر تقسیم کنیم:

(۱) مفهومی که مصادیق بی‌شمار دارد: مثل «عدد»

(۲) مفهومی که مصادیق محدود در خارج دارد: مثل «درخت، سنگ، انسان و...»

(۳) مفهومی که هیچ مصداقی در خارج ندارد: مثل «سیمرغ، اژدها و...»

(۴) مفهومی که تنها یک مصداق در خارج دارد ولی می‌تواند روزی مصادیق دیگری بیابد: مثل «مولود کعبه»

(۵) مفهومی که تنها یک مصداق در خارج دارد و نمی‌تواند هیچ‌وقت هم مصادیق دیگری بیابد: مثل «خدا»

سوال ۲

الف) جزئی   ب) کلی   ج) کلی   د) جزئی

سوال ۳

الف) من وجه   ب) تباین   ج) مطلق   د) من وجه

سوال ۴

هر انسانی متفکر است - هر متفکری انسان است.

سوال ۵

الف) تباین   ب) عموم و خصوص من وجه

ج) تساوی   د) عموم و خصوص مطلق

سوال ۶

سوال ۷

مفهوم راین، یونان و دریای خزر چون هر سه اسم خاص هستند مفهوم جزئی محسوب می‌شوند و مفهوم کلی نیستند و نسبت بین پسر ایرانی و پسر از نسبت‌های چهارگانه نسبت عموم و خصوص مطلق می‌باشد: هر پسر ایرانی پسر است، بعضی پسرها ایرانی‌اند.

سوال ۸

تشریح عبارت نادرست:

پ) مفهوم «شکل»، یک مفهوم کلی است.

سوال ۹

رابطه میان مفاهیم به ترتیب عموم و خصوص مطلق، تساوی و تباین است. هر آبی ماده است اما بعضی ماده‌ها آب هستند و بعضی نیستند. هر جسمی دارای مکان است و هر دارای مکانی نیز جسم است، رابطه بین مرغ و تخم مرغ تباین است زیرا هیچ مرغی تخم مرغ نیست و هیچ تخم مرغی هم مرغ نیست.

سوال ۱۰

ایران یک مفهوم جزئی است، در حالی که نسبت‌های چهارگانه مقایسه دو مفهوم کلی از نظر مصادیقشان می‌باشد؛ پس هیچ نسبتی از نسب اربعه بین آن‌ها وجود ندارد.

سوال ۱۱

مفاهیم کلی: قمر زمین (در واقعیت یکی است ولی در ذهن ما می‌تواند چندتا باشد) پایتخت اتریش (در واقعیت اکنون یکی است در طول تاریخ می‌تواند تفاوت کند و در گذشته جای دیگری باشد و ما می‌توانیم شهرهای متعددی را برای آن در نظر بگیریم) برادر خوب (در ذهن هرکسی می‌تواند باشد)

سوال ۱۲

الف) عموم و خصوص مطلق

ب) تباین

ج) ۳ مورد (بین B و C/A و C/B و A)

د) مانند انسان - دانش آموز (یا حیوان - انسان)

سوال ۱۳

«ملاصدرا» یک اسم خاص و بنابراین یک مفهوم جزئی است. بقیه مفاهیم یعنی «فیلسوف بزرگ اسلامی، مردم، دو دسته، واقف و سائر» همگی کلی هستند.

سوال ۱۴

الف) رابطه میان مفاهیم هر طبقه نسبت به مفاهیم طبقه دیگر عموم و خصوص مطلق است و شکل آن به است.

ب) در یک دسته بندی درست، لازم است هر طبقه از مفاهیم نسبت به مفاهیم طبقه دیگر رابطه عموم و خصوص مطلق داشته باشند.

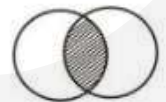
ج) از مفاهیم عام آغاز می کنیم و به مفاهیم خاص می رسمیم.

د) رابطه اقسام مختلف یک مفهوم تباین است و شکل آن به صورت: است

سوال ۱۵

عموم و خصوص من وجه

سنگ و سفید

سوال ۱۶

(۱) تساوی

(۲) تباین

(۳) عموم و خصوص من وجه

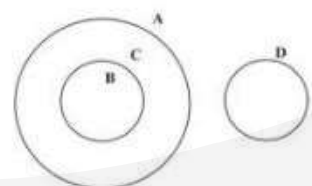
(۴) عموم و خصوص مطلق

سوال ۱۷

باز هم تساوی خواهد بود (غیر انسان = غیرناطق)

سوال ۱۸

(۱) ترسیم شکل

(۲) تباین

(۳) عموم و خصوص مطلق

سوال ۱۹

سه گوشه ای - مثلث

سه گوشه ای - شکل (مقدار)

سوال ۲۰

الف) شریک خدا یا (اجتماع دو ضد)

ب) خورشید یا (ماه / مولود کعبه)